PROVINCIE UTRECHT

Crisisplan provincie Utrecht

Crisismanagement binnen de provincie

Status: vastgesteld door Gedeputeerde Staten
d.d. 17 december 2024

Inhoud

1 Inleiding

Een dreiging, gebeurtenis of crisis kan de provinciale organisatie of taken raken. Met de provinciale crisisorganisatie zijn we hierop voorbereid. Hoe de provinciale crisisorganisatie werkt, is in dit crisisplan uitgewerkt.

1.1 Waarom een crisisplan

De provincie staat voor grote opgaven die de provincie en de provinciale organisatie zichtbaarder maken. Op 15 maart 2023 waren de Provinciale Statenverkiezingen. Daarvoor heeft de ambtelijke organisatie een overdrachtsdocument [1] opgesteld. Dat laat zien welke grote opgaven er op de provincie afkomen. Op 5 juli 2023 is het coalitieakkoord [2] gepresenteerd. Daarin staat de bestuurlijke ambitie voor de bestuursperiode tot en met 2027.

De bestuurlijke ambities en de kernopgaven brengen veranderingen met zich mee. We leven in een tijd van transities waarover bestuurlijke besluiten moeten worden genomen. Het gaat vaak over gevoelige onderwerpen. Die brengen een kans op incidenten (dreigingen) met zich mee. Ook andere externe en interne risico's kunnen zorgen voor provinciale dreiging en crisisscenario's. De provincie Utrecht wil daarop voorbereid zijn. Dat vraagt om een compacte en flexibele provinciale crisisorganisatie. Een crisisorganisatie die snel kan optreden als de provinciale taken of organisatie wordt geraakt. Daarbij richt de provincie zich op de eigen organisatie en taken. De rol van de provincie wordt niet groter, maar wel beter georganiseerd.

1.2 Doel van dit crisisplan

Dit crisisplan beschrijft hoe de crisisorganisatie werkt. Het geeft een compacte beschrijving van de organisatie, taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Het plan omschrijft welke maatregelen en voorzieningen de provinciale crisisorganisatie neemt bij dreigingen, gebeurtenissen of crises die de provinciale organisatie of taken kunnen raken. Naast het crisisplan zijn er de specifieke rijkstaken van de commissaris van de Koning (toezien door de commissaris van de Koning op de bestuurlijke samenwerking in de VRU). Daarbij heeft het kabinet van de commissaris van de Koning de zelfstandige taak om de commissaris van de Koning te adviseren als het om deze rijkstaken gaat.

1.3 Beleidsuitgangspunten crisisorganisatie provincie Utrecht

De crisisorganisatie werkt volgens een aantal uitgangspunten.

Adviserende rol
De crisisorganisatie van de provincie Utrecht adviseert het bevoegde gezag (strategisch). Een goede informatiepositie, duiding en communicatie vormen hiervoor de basis. Dat helpt bij de besluitvorming over en uitvoering van provinciale taken bij een dreiging, gebeurtenis of crisis. En om deze waar mogelijk te voorzien, te voorkomen of te beheersen.

Flexibel, snel inzetbaar en professioneel
De crisisorganisatie van de provincie Utrecht is:

- gericht op maatwerk, afhankelijk van aard en context van de crisis en/of de behoeften van Gedeputeerde Staten.
- flexibel en naar omstandigheden aan te passen.
- compact en erop gericht om snel te handelen bij alle mogelijke provinciale risico's en scenario's.
- professioneel en sluit zo goed mogelijk aan op de reguliere taken en of functies ("iets wat je vaker doet, doe je vaker goed").

Onderscheid tussen ambtelijke en bestuurlijke kant
Bij de crisisorganisatie van de provincie Utrecht wordt rekening gehouden met twee kanten: de ambtelijke kant en de bestuurlijke kant. De dynamiek en samenstelling hangen af van de behoeften die volgen uit een dreiging, gebeurtenis of crisis.

1 Een overzicht van de grote opgaven - Overdrachtsdocument
2 Aan de slag voor Utrecht, coalitieakkoord 2023 - 2027

Werken vanuit kernteams
De provincie werkt met kernteams (ambtelijk en bestuurlijk). Afhankelijk van aard en context van de dreiging, de gebeurtenis of de crisis worden daar functionarissen of bestuurders aan toegevoegd. Zowel vanuit de ambtelijke als bestuurlijke kant gaat dit om maatwerk. De provinciesecretaris/algemeen directeur of diens plaatsvervanger activeert het ambtelijk kernteam. Bij een langdurige crisis of herstel kan er ook sprake zijn van een meer langdurige (projectmatige) aanpak.

Uitbreiding met inhoudelijk Crisis Expert Team mogelijk
Aan het ambtelijk kernteam kan vanuit een domein een specifiek inhoudelijk uitvoerend Crisis Expert Team (CET) worden toegevoegd (flexibele schil). Als daar sprake van is, wordt een CET vanuit het ambtelijk kernteam aangestuurd door de eigen directeur (of een functionaris binnen het domein die de directeur aanwijst).

Nauwe samenwerking met externe partijen
De crisisorganisatie van de provincie Utrecht werkt nauw samen met betrokken gemeente(n), politie, OM, Veiligheidsregio Utrecht en partners/stakeholders (zoals waterschappen, Rijkswaterstaat, openbaarvervoerbedrijven en defensie). Dit om dreigingen en crises waarin de provincie een rol heeft te voorzien, voorkomen, voor te bereiden en te beheersen.

Samenwerking met Veiligheidsregio Utrecht
De samenwerking met de Veiligheidsregio Utrecht richt zich op informatiemanagement, (strategisch) crisismanagement en crisiscommunicatie.

Invulling kernteams vanuit normale rol
‘Voor de provincie bestaan er geen wettelijke eisen voor een crisisorganisatie. De (kern)teams worden daarom niet vanuit een oproepdienst (consignatie) gevormd, maar op basis van vrije instroom (belronde). Deelname aan een (kern) team gebeurt vanuit de normale functie of rol en op basis van onafhankelijke advisering.

Goede verbinding met kabinet
Bij een dreiging of crisis is het belangrijk goed af te stemmen met de taken/werkzaamheden van het kabinet van de commissaris van de Koning (Provinciaal Crisis Centrum).

2 Zicht op risico's en informatie

De vraag wat de provincie Utrecht kan bedreigen, begint met een overzicht van risico's (dreigingsthema's). Extern en intern. De juiste kennis en informatie is hierbij erg belangrijk. Die inhoudelijke informatie komt uit de lijn, maar ook de omgevingsanalyse van communicatie binnen de provincie speelt een belangrijke rol.

2.1 Externe risico's

2.1.1 Terroristische dreiging

Nederland werkt met een systeem van dreigingsniveaus. Die geven aan hoe groot de kans is op een terroristische aanslag in of tegen Nederland. De Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) publiceert drie keer per jaar het Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland (DTN)[1], met het actuele dreigingsniveau. Het DTN geeft een globale analyse van radicalisering, extremisme en de nationale en internationale dreiging tegen Nederland. Het dreigingsniveau vat het dreigingsbeeld samen in één woord en geeft aan wat de kans is op een aanslag in of tegen Nederland.

Er zijn 5 niveaus van dreiging:

1. minimaal
2. beperkt
3. aanzienlijk
4. substantieel
5. kritiek

In december 2019 werd het dreigingsniveau in Nederland verlaagd van 4 naar 3. De terroristische dreiging is in 2023 zo toegenomen dat het in december 2023 weer is verhoogd naar 4. Dat betekent dat er een reële kans is op een aanslag in Nederland.

De grootste terroristische dreiging voor Nederland blijft voortkomen uit politiek en/of religieus extremisme. Daarnaast kunnen eenlingen of kleine groepen zich vanuit complotdenken tegen de overheid keren. Zij kunnen overgaan tot geweld. Dit anti-institutioneel extremisme vormt op lange termijn een bedreiging voor de democratische rechtsorde. Deze vorm van extremisme kan zich richten op één specifiek onderwerp en leiden tot gerichte acties. Deze gerichte acties gelden als extremisme, omdat er sprake is van sterke anti-overheidssentimenten.

2.1.2 Transities

Verschillende ontwikkelingen kunnen de komende jaren een extern risico vormen:

- Door klimaatverandering worden weersomstandigheden extremer en minder voorspelbaar. De Nationale Adaptatie Strategie (NAS)[2] omschrijft vier trends: het wordt warmer, natter en droger en de zeespiegel stijgt. De noodzaak om de gevolgen te beperken, hebben invloed op ruimtelijke beslissingen.
- De energietransitie vraagt om nieuwe energiebronnen en -dragers. Deze zorgen voor nieuwe risico's. Hoe groot die risico's zijn is nog niet bekend. De risicobeheersing hiervoor is nog sterk in ontwikkeling. Ook hier zullen ruimtelijke beslissingen belangrijk zijn om gevolgen te beperken. Besluiten hierover kunnen leiden tot maatschappelijk ontevredenheid.
- Verschillende gebeurtenissen en ontwikkelingen bij transities hebben in de periode 2019 - 2023 tot maatschappelijke onrust geleid. Bij onderwerpen aangaande deze transities zijn vormen van anti-overheidssentimenten mogelijk.

2.1.3 Risicokaart en regionaal risicoprofiel

Fysieke veiligheidsrisico's staan op de risicokaart van de provincie en in het regionaal risicoprofiel (RRP[3]) van de veiligheidsregio Utrecht (VRU). Provinciebesturen hebben volgens artikel 45 van de Wet veiligheidsregio's de taak een risicokaart

1 Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland, de NCTV publiceert drie maal per jaar het DTN
2 Nationale klimaatadaptatiestrategie (NAS)
3 'Regionaal Risicoprofiel 2023: Veiligheid in samenspel', Veiligheidsregio Utrecht

te maken die voor iedereen toegankelijk is. Op deze kaart staan de risico's in de provincie, geografisch en per locatie onderscheiden. De risico's zijn gebaseerd op het regionaal risicoprofiel. Dit profiel stelt het bestuur van de veiligheidsregio vast na overleg met de raden van de gemeenten binnen de provincie.

Het doel van de provinciale Risicokaart is dat inwoners de risico's in hun woon- en leefomgeving beter kennen. Het regionaal risicoprofiel verwijst naar de Rijksbrede Risicoanalyse Nationale Veiligheid (2022)[4] en benoemt vijf dreigingsthema's:

- natuurrampen: overstromingen, natuurbrand en extreem weer
- bedreigingen voor gezondheid en milieu: infectieziekten, voedselveiligheid en milieu
- zware ongevallen, waaronder transportongevallen
- bedreiging van de vitale infrastructuur: verstoringen van energievoorziening, drinkwatervoorziening, ICT & telecommunicatie (cyberdreigingen)
- polarisatie, extremisme en terrorisme en beïnvloeding van de democratische rechtsstaat

Deze bedreigingen kunnen de provinciale taken en de provinciale organisatie raken. Bijvoorbeeld als het gaat om bedrijfscontinuïteit bij infectieziekten of bevoegdheden vanuit de Waterwet.

2.1.4 Provinciale ambities en kernopgaven

De genoemde ontwikkelingen hebben een directe relatie met de bestuurlijke ambities en grote kernopgaven van de provincie Utrecht:

- transitie landelijk gebied
- verstedelijking en de woonopgave (o.a. rol in de asielketen)
- klimaatmitigatie (maatregelen om de omvang en snelheid van de opwarming van de aarde te beperken, zoals meer elektriciteit uit zon en wind, schone mobiliteit en circulaire/ duurzame energie)
- klimaatadaptatie (aanpassen van omgeving en gedrag om risico's van het veranderende klimaat te beperken, zoals preventie natuurbranden en bescherming tegen overstroming, risico op uitval vitale infrastructuur beperken)
- duurzame en veilige bereikbaarheid

Al deze kernopgaven en mogelijkheden om externe risico's te verminderen komen bij elkaar in de ruimtelijke ordening van de provincie.

Maatschappelijke impact
Verschillende kernopgaven van de provincie hebben maatschappelijke impact. Ze kunnen aanleiding zijn of geven voor (activistische) protesten, manifestaties of demonstraties, op eigen terrein en in het eigen gebouw of op externe locaties. Deze opgaven kunnen ook aanleiding zijn voor bedreigingen. Ook ondermijnende activiteiten kunnen hier onderdeel van uitmaken.

Openbaar vervoer
De provincie kan betrokken zijn bij ongevallen en incidenten in het openbaar vervoer. De provincie is de wettelijk verantwoordelijke voor het regionaal openbaar vervoer vanuit de Wet personenvervoer 2000 (Wp 2000) en daarmee opdrachtgever voor de vervoerders. Vanuit de Wet lokaal spoor (Wls) en als provinciaal wegbeheerder is de provincie ook verantwoordelijk voor aanleg, beheer, gebruik en veiligheid van het tramsysteem en provinciale wegen.

Bevoegd gezag
Daarnaast is de provincie het bevoegd gezag op veel beleidsterreinen die dreigingsthema's mee kunnen brengen (bijvoorbeeld vergunningverlening, toezicht en handhaving bij bedrijven met een hoog risico, bescherming van flora en fauna, toezicht op waterstaatswerken etc.)

4 Analistennetwerk Nationale Veiligheid, 'Rijksbrede Risicoanalyse Nationale Veiligheid' (Bilthoven: RIVM, 26 september 2022)

2.2 Interne risico's

Digitalisering ontwikkelt zich steeds verder (cyberveiligheid, digitale afhankelijkheid) en kan zorgen voor meer digitale verstoringen (digitale ontwrichting). De digitale dreiging voor Nederland blijft groot en verandert steeds. Iedereen kan te maken krijgen met de gevolgen van een cyberincident, zelfs als dat in eerste instantie ver weg lijkt. Dit omdat processen online met elkaar verweven zijn.

Ook andere ontwikkelingen brengen nieuwe dreigingen met zich mee:

- personen of groepen die cyberaanvallen inzetten om hun geopolitieke doel te bereiken
- afpersing als aantrekkelijk verdienmodel voor cybercriminelen
- technologieën zoals Artificial Intelligence (AI)

Dit zijn enkele conclusies uit het Cybersecurity-beeld Nederland 2023 (CSBN)[5]. De situatie binnen de provincie Utrecht voor cyberveiligheid is op hoofdlijnen niet anders dan het landelijke risicobeeld. In de visie op de informatievoorziening en digitalisering van de provincie Utrecht is hier nadrukkelijk aandacht voor. De verwachting is dat digitale verstoringen vaker zullen voorkomen. Het koppelen van ICT-netwerken ('vernetting') zorgt ervoor dat de ene gebeurtenis weer invloed kan hebben op de volgende. Dit kan zorgen voor uitval van ICT, uitval van datacommunicatie (internet) en/of een cybercrisis. Dat vormt een bedreiging voor de interne bedrijfscontinuïteit, maar kan ook extern impact hebben met maatschappelijke ontwrichting als mogelijk gevolg.

Andere interne risico's zijn uitval van het gebouw, uitval door stroomstoring, uitval van telefonie en uitval van personeel (epidemie/pandemie). Ook veiligheid van eigen personeel en politieke ambtsdragers (veilige publieke taak), misstanden, onregelmatigheden en integriteitsschendingen (bijvoorbeeld fraude) kunnen een intern risico zijn.

Interne risico's vormen daarmee een bedreiging voor de bedrijfscontinuïteit van de provincie Utrecht.

2.3 Juiste kennis en informatie

Over de juiste kennis en informatie beschikken begint met een goed intern en extern informatienetwerk. Een goede samenwerking met onder andere de gemeenten, politie, OM, VRU en andere externe partners/stakeholders is belangrijk als het om externe informatie over Openbare Orde en Veiligheid gaat. De adviseur crisisbeheersing binnen het kabinet van de commissaris van de Koning is hiervoor het eerste aanspreekpunt.

Binnen de crisisorganisatie speelt de crisis-informatiemanager van het betreffende domein een belangrijke rol. De crisisinformatiemanager adviseert over het informatieproces binnen het eigen domein en stuurt dat aan. De crisisinformatiemanager zorgt altijd voor een actueel inhoudelijk totaalbeeld door:

- relevante informatie te verzamelen, analyseren en beoordelen.
- een actueel totaalbeeld bij te houden op basis van besluiten en uitgezette acties.
- toelichting te geven over het verloop van het informatieproces en de aandachtspunten aan het begin van elk overleg.

5 Cybersecuritybeeld Nederland 2023 (CSBN), publicatie 03-07-2023.

3 Crisisorganisatie provincie Utrecht (responsorganisatie)

3.1 Werken met kernteams op maat

Bij een provinciale dreiging, gebeurtenis of crisis, of bij een te verwachten situatie, kan er behoefte zijn aan een maatwerk crisisorganisatie. Een organisatie die is afgestemd op de behoeften van het bevoegd gezag en de aard van het incident. Daarom is gekozen om te werken met kernteams op maat. De aard en omvang van de dreiging, gebeurtenis of crisis bepalen wat nodig is.

De provinciesecretaris/algemeen directeur of diens plaatsvervanger bepaalt de (verdere) samenstelling van het ambtelijk kernteam en adviseert om wel of niet op te schalen met een bestuurlijk kernteam. De commissaris van de Koning bepaalt als voorzitter van Gedeputeerde Staten of het bestuurlijk kernteam inderdaad ingesteld wordt en in welke samenstelling dat gebeurt.

Gedeputeerde Staten leggen verantwoording af over de bestuurlijke besluitvorming in het bestuurlijk kernteam aan Provinciale Staten. Het bestuurlijk kernteam kan besluiten om de ambtelijke en bestuurlijke kant (tijdelijk) samen te voegen als de dynamiek en de bestuurlijke verantwoording dat toelaat.

'Het gouden uur' verwijst in de context van een acute crisis naar het cruciale eerste uur na het uitbreken van een incident of crisis. Tijdens dit uur zijn de acties en beslissingen van betrokkenen van essentieel belang voor het beperken van schade en het onder controle krijgen van de situatie. Snel en doeltreffend handelen tijdens dit 'gouden uur' kan een significant verschil maken in de uitkomst van de crisis. Flexibiliteit en snelheid zijn daarbij van belang. Daarbij kan de (kunnen) betrokken bestuurder(s) aansluiten bij het ambtelijk kernteam. Feitelijk voeg je daarmee het ambtelijk en bestuurlijk beleids- en besluitvormingsdeel (tijdelijk) samen. Ook kan er sprake zijn van een compact (voorbereidend) kernteam waarbij bestuur, beleid en uitvoering bij elkaar kunnen worden gebracht.

3.2 Opbouw en samenstelling van de kernteams

Om opschaling op maat mogelijk te maken, zijn de volgende kernteams vastgesteld:

Ambtelijke kant

Ambtelijk kernteam provincie Utrecht, optioneel aangevuld met een inhoudelijk uitvoerend Crisis Expert Team (CET) vanuit het (de) betreffende domein(en) of adviseurs/deskundigen

Bestuurlijke kant

Bestuurlijk kernteam provincie Utrecht

De kernteams hebben een vaste compacte kern die flexibel op maat uit te breiden is. Aan het ambtelijk kernteam wordt optioneel, afhankelijk van de dreiging/gebeurtenis, toegevoegd:

- Directeur domein (stuurt binnen domein eigen Crisis Expert Team aan) [1]
- Crisisinformatiemanager domein [2]

1 Afhankelijk van de dreiging/gebeurtenis wordt optioneel een directeur vanuit een domein toegevoegd. Ook kan het ambtelijk kernteam aangevuld worden met een inhoudelijk uitvoerend Crisis Expert Team vanuit een domein. Aansturing van het Crisis Expert Team (CET) gebeurt door de eigen directeur (of een functionaris binnen het domein die de directeur aanwijst).

2 Afhankelijk van de dreiging/gebeurtenis kan vanuit het domein een crisisinformatiemanager worden toegevoegd. Dat geldt ook voor bijvoorbeeld juridische, financiële of inhoudelijke adviseurs/deskundigen (intern of van partners/stakeholders/verbonden partijen).

Crisisorganisatie provincie Utrecht

Teams

Bestuurlijk kernteam (BKT)

Voorzitter commissaris van de Koning of plaatsvervanger

Verantwoordelijk gedeputeerden

Provinciesecretaris/algemeen directeur of plaatsvervanger

Strategisch adviseur communicatie

Adviseur crisisbeheersing (crisismanager en informatiemanager Openbare Orde en Veiligheid) kan eventueel rol als technisch voorzitter vervullen

Notulist (bestuurssecretaris of bestuursadviseur)

Ambtelijk kernteam (AKT)

Voorzitter provinciesecretaris/algemeen directeur of plaatsvervanger

Directeur Strategie & Bestuur (S&B), kan rol als technisch voorzitter vervullen

Directeur Bedrijfsvoering, Informatie & Organisatie (BIO), kan rol als technisch voorzitter vervullen

Strategisch adviseur communicatie

Adviseur crisisbeheersing (crisismanager en informatiemanager Openbare Orde en Veiligheid), kan eventueel rol als technisch voorzitter vervullen

Secretaris/logger (directiesecretaris of bestuursadviseur).

Optioneel, afhankelijk van dreiging/ gebeurtenis:

Directeur (stuurt binnen directie eigen Crisis Expert Team aan), kan rol als technisch voorzitter vervullen

Crisisinformatiemanager domein

Optioneel: Crisis Expert Team (CET) of deskundigen

Optioneel crisis expert team van betreffende domein (CET, als onderdeel van het ambtelijk kernteam) of adviseurs/ deskundigen

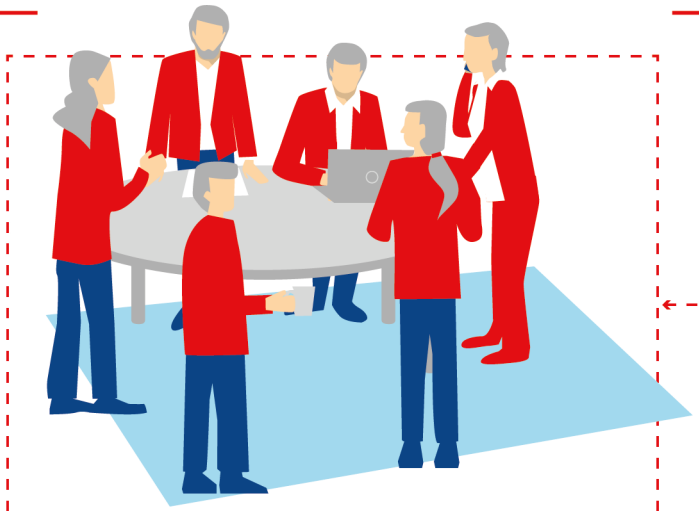

Taken

Bespreken bestuurlijke thema's/dilemma's (oordeelsvorming) aan de hand van éénduidige beeldvorming

Communicatiestrategie betekenisgeving/ duiding

Besluiten over bestuurlijke thema's/dilemma's

Bij acute crises kunnen BKT en AKT ten behoeve van snelheid en efficiency worden samengevoegd.

Inschatten/duiden situatie (classificatie)

Afstemmen met relevante expertise (organiseren keten)

Vooruitdenken (middel)lange termijn (langer dan 12 uur), scenario-denken

Strategische en bestuurlijke thema's bepalen (bestuurlijk opschalen)

Communicatiestrategie opstellen

Continuïteit bewaken en schaarste verdelen

Zorgen voor (facilitaire) ondersteuning en herstel

Operationele/tactische afstemming en informatie-uitwisseling met betrokken partijen (uitvoerend)

Korte termijn scenario-denken (korter dan 12 uur) en signaleren knelpunten

Verzamelen en verwerken van inhoudelijke informatie

Voorbereiden interne communicatie en communicatiestrategie ambtelijk kernteam

Bepalen/monitoren uitvoerende en ondersteunende taken

Voorbereiden besluitvorming verdeling schaarste

Monitoren uitvoering genomen besluiten en voorbereiden herstel

Voorbeelden dreiging, gebeurtenis of crisis:
Cyberaanvallen
Protesten en demonstraties
Bedreiging veilige publieke taak
Misstand, fraude of integriteitsschending
Natuurbrand, overstromingen, extreem weer
Zware ongevallen OV en trambedrijf
Risicobedrijven provincie bevoegd gezag
Stroomuitval
Polarisatie, extremisme en terrorisme, beïnvloeding democratische rechtsstaat
Uitval gebouw
Uitval telefonie of door stroomstoring
Uitval personeel

Crisis: gebeurtenis waarbij in onzekerheid en onder tijdsdruk diepingrijpende beslissingen genomen moeten worden. Kenmerken zijn bedreiging, urgentie en onzekerheid. Aanvullende kenmerken zijn relevantie, verwijtbaarheid en mediageniekheid.

Wet van pleuris = V x R x S(M)3. Verwijtbaarheid (V), Relevantie (R) en (Sociale) Mediageniekheid, kenmerken van een gebeurtenis.

3.3 Ambtelijk kernteam

Een ambtelijk kernteam kan in actie komen bij een dreiging, gebeurtenis of crisis of bij een te verwachten situatie waarin de provincie een rol heeft. Bijvoorbeeld:

- Als een dreiging, incident of gebeurtenis op basis van benoemde risico's mogelijk kan uitgroeien tot een crisis. Of als er een dreiging/sluimerende situatie speelt die bekeken moet worden.
- Als een informatiebeeld en strategisch advies moeten worden voorbereid voor het bevoegd gezag (bestuurlijk kernteam).
- Bij te verwachten situaties of gebeurtenissen die (mogelijk) impact hebben op de provincie. Manifestaties of demonstraties bijvoorbeeld. Het bevoegd gezag voor Openbare Orde en Veiligheid is de burgemeester van de gemeente waar de manifestatie of demonstratie is.
- Voor strategische afstemming en uitwisseling van informatie met ketenpartners (betrokken partijen) over een dreiging, gebeurtenis of crisis.
- Voor ondersteuning bij een landelijke crisis of bij de opstart van een hersteltraject.

3.3.1 Taken ambtelijk kernteam

De taken van het ambtelijk kernteam zijn:

- Risico's inschatten, de situatie duiden en afstemmen met relevante expertise (classificatie van het incident en het organiseren van de keten met betrokken partijen).
- Vooruitdenken op de (middel)lange termijn (langer dan 12 uur): welke scenario's zijn relevant?
- De strategische en bestuurlijke thema's of vraagstukken bepalen en bestuurlijk opschalen.
- De communicatiestrategie opstellen en de punten die een interventie of een besluit van het bestuurlijk niveau vragen verzamelen.
- Continuïteit bewaken en schaarste verdelen.
- Zorgen voor facilitaire ondersteuning bij een landelijke crises of in de fase of herstelfase daarna.

3.3.2 Bevoegd tot op- en afschalen ambtelijk kernteam

De provinciesecretaris/algemeen directeur of diens plaatsvervanger is bevoegd om verder op en af te schalen. De fysieke locatie van waaruit het ambtelijk kernteam werkt, is de kamer van de provinciesecretaris (16.42) op de 16e verdieping. Indien mogelijk en gewenst kan dat na instemming van de provinciesecretaris/algemeen directeur of diens plaatsvervanger ook digitaal via teams.

Afhankelijk van de dreiging, gebeurtenis of crisis kan de bezetting worden uitgebreid met andere domeinen, bijvoorbeeld voor financiële of juridische expertise. Dat kan ook een inhoudelijk adviseur van een partner/ stakeholder of verbonden partij zijn, zoals de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Utrecht of de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (ODNZKG) voor Besluit Risico's Zware Ongevallen. Dit geldt ook voor de rol van de terreinbeherende organisaties (TBO's) in het buitengebied van de provincie. Ook kan het kernteam kleiner gemaakt worden als dat beter bij de dreiging, gebeurtenis of crisis past.

3.3.3 Uitvoerend Crisis Expert team

Het ambtelijk kernteam kan optioneel worden aangevuld met een zogenoemd Crisis Expert Team vanuit een domein. Denk aan het Computer Security Incident Respons Team (CSIRT) of het calamiteitenteam van het trambedrijf (zie bijlage 3: relevante naslagwerken). Deze inhoudelijk uitvoerende Crisis Expert Teams staan onder leiding van de eigen directeur (of een functionaris binnen het domein die de directeur aanwijst).

De eigen directeur activeert een Crisis Expert Team in opdracht van de provinciesecretaris/ algemeen directeur of diens plaatsvervanger. Dat kan ook gebeuren op verzoek van leden van dat Crisis Expert Team, na afstemming met de provinciesecretaris/algemeen directeur of diens plaatsvervanger. Het Crisis Expert Team als onderdeel van het ambtelijk kernteam werkt fysiek zo dicht mogelijk in de buurt van het ambtelijk kernteam of op locatie. Indien mogelijk en gewenst kan dat na instemming van de provinciesecretaris/algemeen directeur of diens plaatsvervanger ook digitaal via teams.

3.3.4 Taken Crisis Expert Team

De taken van het Crisis Expert Team zijn:

- Operationele en tactische afstemming en informatie-uitwisseling over de uitvoering met ketenpartners (betrokken partijen).

- Korte termijn scenario-denken (<12 uur) en signaleren van knelpunten.
- Verzamelen en verwerken van inhoudelijke informatie waarmee de crisisinformatiemanager tot een actueel totaalbeeld komt.
- Voorbereiden interne communicatie en input geven voor de communicatiestrategie die om een interventie of besluit van het ambtelijk kernteam vragen.
- Bepalen en monitoren van uitvoerende en ondersteunende taken.
- Voorbereiden besluitvorming over verdeling van schaarse middelen.
- Monitoren van de uitvoering van genomen besluiten.

3.4 Bestuurlijk kernteam

Op verzoek van het bevoegd gezag of na advies van de provinciesecretaris/algemeen directeur of diens plaatsvervanger kan een bestuurlijk kernteam ingesteld worden. Uitgangspunt is dat dit een compact bestuurlijk kernteam op maat is. Belangrijkste reden voor een bestuurlijke kernteam is dat er bestuurlijke dilemma's en vraagstukken zijn en/of hierover besluiten genomen moeten worden.

3.4.1 Taken bestuurlijk kernteam

Bespreken van bestuurlijke thema's, dilemma's of vraagstukken, de communicatiestrategie (betekenisgeving/duiding) en de overige punten die een interventie of besluit op bestuurlijke niveau vragen.

3.4.2 Bevoegd tot op- en afschalen bestuurlijk kernteam

De commissaris van de Koning is als voorzitter van Gedeputeerde Staten bevoegd om het bestuurlijk kernteam verder op en af te schalen. Het gaat hier niet om de rijkstaken van de commissaris van de Koning. De fysieke locatie van waaruit het bestuurlijk kernteam werkt is de collegekamer van Gedeputeerde Staten (16.30) op de 16e verdieping.

3.5 Programma- of projectteam

Bij een langdurige crisis of als tegelijkertijd meerdere dingen voorvallen kan een programmateam of projectteam worden ingesteld. Bijvoorbeeld bij uitval van personeel door infectieziekten, langdurige uitval van gebouw of stroomvoorziening, vluchtelingencrisis of een cyberaanval. Deze zaken hebben meer het karakter van een project:

- de situatie duurt langer
- de situatie is (meestal) minder urgent en de druk ligt minder hoog
- de bestuurlijke omgeving en thema's van de overleggen zijn complexer

Ook in de herstelfase na een gebeurtenis of crisis kan een programma- of projectteam goed werken.

De provinciesecretaris/algemeen directeur of diens plaatsvervanger is bevoegd een programmateam of projectteam in te stellen. Dat gebeurt op advies vanuit het directieoverleg (DO). Dit omdat gekeken moet worden of deze werkzaamheden voorrang kunnen krijgen ten opzichte van andere werkzaamheden.

3.6 Het kabinet van de commissaris van de Koning

Het kabinet van de commissaris van de Koning heeft de zelfstandige taak om de commissaris van de Koning te adviseren als het om rijkstaken gaat. Voor de rijkstaken legt de commissaris van de Koning verantwoording af aan de ministers van Justitie en Veiligheid of Binnenlandse Zaken, niet aan Provinciale Staten. Het is belangrijk dat bij een dreiging een goede afstemming is met de taken en werkzaamheden van het kabinet van de commissaris van de Koning. Binnen het ambtelijk kernteam zorgt de adviseur crisisbeheersing (crisismanager en informatiemanager voor Openbare Orde en Veiligheid) hiervoor. Bij een grote crisis met veel impact zouden beide teams naast elkaar kunnen opereren. Een goede informatie-uitwisseling is daarbij van groot belang. De locatie voor het team van het kabinet is het Provinciaal Crisis Centrum (PCC 15.76) op de 15e verdieping van het provinciehuis.

4 Processen crisismanagement

Een van de beleidsuitgangspunten van dit crisisplan is dat we vraaggericht werken. De situatie die speelt, bepaalt de structuur van de (crisis)organisatie en niet andersom. Dit bereiken we door de processen die de voorwaarden scheppen centraal te stellen bij de aanpak van een dreiging, gebeurtenis of crisis. De volgende processen scheppen de voorwaarden voor effectief crisismanagement:

- informatiemanagement
- melding, alertering en alarmering
- op- en afschalen
- leiding en coördinatie volgens het BOB-model
- crisiscommunicatie
- ondersteuning

4.1 Informatiemanagement

Crisismanagement is voor een belangrijk deel het managen en duiden van informatie. Onder informatiemanagement verstaan we alle activiteiten om de juiste informatie op tijd en in de juiste vorm bij de juiste crisisfunctionaris te krijgen. Kortom, het verzamelen, analyseren, filteren en doorgeven van de juiste informatie voor crisisbeheersing.

Om een zo snel en volledig mogelijk overzicht te krijgen, werken we informatie-gestuurd vanuit een actueel beeld. Daarmee wordt bedoeld het continue proces waarmee op gerichte wijze informatie wordt verzameld, geregistreerd en geanalyseerd en de daaruit resulterende informatie en kennis toe te passen in besluitvormingsprocessen. De crisisinformatiemanager adviseert hierover en stuurt dit proces. Dit maakt het proces van leiding en coördinatie binnen de crisisorganisatie van de provincie Utrecht sneller, daadkrachtiger en doelgerichter.

4.1.1 Randvoorwaarden informatiemanagement

De eigen monitoring (omgevingsanalyse) van de provincie is gericht op de provinciale taken en organisatie. Daarnaast bewaakt het veiligheidsinformatiecentrum (VIC) van de VRU 24 uur per dag, 7 dagen per week het veiligheidsbeeld (openbare veiligheid) in de regio.

Om de gevolgen te beperken werkt de VRU met het regionaal crisisplan (RCP). De zogenaamde GRIP-procedure (Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdingsprocedure) is daar een onderdeel van.

De crisisorganisatie van provincie Utrecht werkt netcentrisch. Dit betekent:

- Elke functionaris die een rol heeft in de crisisorganisatie van de provincie Utrecht is verantwoordelijk om snel en actief informatie te delen voor een actuele beeldvorming. Uiteraard vanuit de rol die iemand heeft.
- Het betrokken domein is verantwoordelijk voor het eigen informatieproces en het delen daarvan.
- Valideren van informatie: bepaal de betrouwbaarheid en identiteit van de bron.
- Voor het delen van (crisis)informatie is onder andere het Provinciaal Crisis Centrum van het kabinet van de commissaris van de Koning aangesloten op het Landelijk Crisis Management Systeem (LCMS).

4.2 Melding, alertering en alarmering

Het proces melding, alertering en alarmering is gericht op effectief en op tijd melden van dreigingen, gebeurtenissen of crises en en het waarschuwen van de juiste (kern)teams en samenstelling.

4.2.1 Randvoorwaarden melding, alertering en alarmering

- Essentiële gegevens van een dreiging, gebeurtenis of crisis krijgen, toetsen en combineren en die informatie delen met leiding en coördinatie.
- De noodzakelijke gegevens over een dreiging, gebeurtenis of crisis op tijd beschikbaar stellen aan de crisisorganisatie van de provincie Utrecht.
- De benodigde (kern)teams zo snel mogelijk activeren volgens de werkinstructie uitvoering crisisplan.
- De leden van de (kern)teams oproepen via mobiele telefoon op basis van bereikbaarheidslijsten.

4.3 Op- en afschalen

Het proces van op- en afschalen betekent dat de provinciale organisatie van de normale dagelijkse situatie in een crisisorganisatie verandert (en weer terug naar alleen de normale situatie). Vaak zullen de normale organisatie en de crisisorganisatie naast elkaar kunnen functioneren. De crisisorganisatie van de provincie Utrecht blijft aansluiten bij de aard, omvang en de situatie van de dreiging, gebeurtenis of crisis.

4.4 Leiding en coördinatie volgens het BOB-model

In de crisisorganisatie werken we met het model van Beeldvorming, Oordeelsvorming en Besluitvorming (BOB-model en de werkwijze van strategisch crisismanagement (SCM)). Het uitgangspunt is om besluitvorming zo laag mogelijk in de organisatie weg te zetten.

Strategisch crisismanagement (SCM) is een specifieke werkwijze die crisisteams kunnen hanteren voor een betere strategische advisering en besluitvorming. De leden van crisisteams analyseren en duiden strategische vraagstukken en bestuurlijke dilemma's, om daarna effectief te kunnen adviseren. Met deze werkwijze kunnen afwegingen worden gemaakt en beslissingen worden genomen (zie bijlage 2).

De kern van strategisch crisismanagement gaat enerzijds over strategische vraagstukken, anderzijds over het duiden van de crisis zonder een volledig beeld te hebben. Crisisteams maken gebruik van het BOB-model in combinatie met vaste thema's om gestructureerd tot besluiten te komen. De SCM-werkwijze is geïntegreerd in de BOB-structuur.

Met de checklist van 10 strategische families kunnen relevante thema's worden benoemd. Vanuit het proces voor voorwaarts denken worden de benoemde thema's verkend en betrokken bij de advisering en besluitvorming.

De ambtelijke eindverantwoordelijkheid voor de coördinatie ligt bij de provinciesecretaris/algemeen directeur of diens plaatsvervanger. Meer specifiek gaat het om het aansturen en samenbrengen van de (kern)teams voor een effectieve besluitvorming rondom alle processen, teams en functionarissen.

Door de eenduidige werkwijze kan de crisisorganisatie het bevoegd gezag voortvarend adviseren en ondersteunen bij bestuurlijke besluiten. Dat stelt het bevoegd gezag in staat de dreiging, gebeurtenis of crisis goed te duiden en de noodzakelijke bestuurlijke besluiten te nemen.

4.4.1 Randvoorwaarden leiding en coördinatie volgens het BOB-model

- We werken vanuit één gezamenlijk beeld.
- We volgen de situatie continu. Dat vormt de basis om besluiten te (her)beoordelen en zo nodig bij te stellen.

4.5 Crisiscommunicatie

Crisiscommunicatie is een cruciaal onderdeel van de crisisbeheersing. De functie van communicatie is door internet- en telecommunicatietechnologie en maatschappelijke veranderingen flink veranderd. De samenleving is mondiger en de behoefte aan informatie is groot.

Onder crisiscommunicatie verstaan we het verzamelen, verwerken en verspreiden van informatie die van belang is om een dreiging, gebeurtenis of crisis aan te pakken. Het doel:

- Informatievoorziening (feiten): Wat is er gebeurd? Wat doet de provinciale overheid?
- Schadebeperking (handelingsperspectief): Wat kunnen betrokkenen en belanghebbenden binnen de provincie Utrecht zelf doen?
- Betekenisgeving (duiding): Wat betekent dit voor de provinciale organisatie en de samenleving in de provincie Utrecht?

Het doel en de bijbehorende wijze van organiseren (actiecentrum communicatie) is verder uitgewerkt in het document actiecentrum crisiscommunicatie (zie bijlage 3).

4.5.1 Randvoorwaarden crisiscommunicatie

- Het betrokken domein deelt de benodigde informatie, in afstemming en volgens hun verantwoordelijkheden en lijnen (lijn informeert lijn).
- Bij dreigingen, gebeurtenissen of crises gebruiken zij zoveel mogelijk bestaande kanalen en communicatiemiddelen. Het ambtelijk kernteam geeft toestemming of adviseert aan het bestuurlijk kernteam over welke informatie mag worden gecommuniceerd.
- De aansturing van crisiscommunicatie valt, afhankelijk van het niveau van opschaling, onder verantwoordelijkheid van de lijn of van corporate communicatie (bij activering van het ambtelijk kernteam). In het laatste geval maakt communicatie gebruik van een actiecentrum crisiscommunicatie. Het actiecentrum crisiscommunicatie wordt aangestuurd door de strategisch adviseur communicatie.
- De provincie Utrecht stemt crisis-communicatie waar nodig af met de VRU. Aanvullend kan afstemming gewenst zijn met de betrokken gemeente(n).

4.6 Ondersteuning

Ondersteuning is van groot belang bij dreigingen, gebeurtenissen en crises. Ondersteuning gaat om het op tijd zorgen voor ondersteuning van de kernteams. Denk aan verslaglegging, bezetting van teams als het langer gaat duren en een goede inrichting en werking van de crisisruimten met ICT-voorzieningen.

4.6.1 Randvoorwaarde ondersteuning

- De verantwoordelijkheid voor de voorzieningen en logistieke taken liggen voor gebouwen en locaties bij facilitair en voor ICT-voorzieningen bij Informatievoorziening & automatisering (IEA) van het domein Bedrijfsvoering, Informatie & Organisatie.

Bijlage 1: Begrippen en afkortingen

De onderstaande begrippen staan niet allemaal in het crisisplan. Het is goed om te weten wat er mee wordt bedoeld als zich een dreiging, gebeurtenis of crisis voordoet.

Activisme: Pogingen van individuen of groepen om op buitenparlementaire wijze, maar binnen de grenzen van de wet, politieke besluitvorming te beïnvloeden.

BOB-model: Het BOB-model is ontwikkeld door Robert Bales en Fred Strodtbeck en splitst de besluitvorming in drie fasen:

- beeldvorming
- oordeelsvorming
- besluitvorming

Crisis: Een situatie waarin een vitaal belang van de samenleving is aangetast of dreigt te worden aangetast, waarbij normale (coördinatie)structuren niet voldoende zijn. Voor de provincie gaat het om een provinciaal belang, waarbij provinciale taken en/of de provinciale organisatie worden geraakt.

Crisisinformatiemanager domein: De informatiemanager binnen het domein van de provincie die het informatieproces aanstuurt en optreedt als adviseur in het informatieproces. De crisisinformatiemanager zorgt altijd voor een actueel inhoudelijk totaalbeeld door:

- relevante informatie te verzamelen, analyseren en beoordelen.
- een actueel totaalbeeld bij te houden op basis van besluiten en uitgezette acties.
- toelichting te geven over het verloop van het informatieproces en de aandachtspunten aan het begin van elk overleg.

Dreiging en gebeurtenis (sluimerend): Een gebeurtenis waarbij (geleidelijk aan) aantasting van vitale belangen van de samenleving dreigt en reguliere bevoegdheden en (coördinatie) structuren mogelijk niet toereikend zijn. Voor de provincie gaat het om een provinciaal belang, waarbij provinciale taken en/of de provinciale organisatie worden geraakt.

Eenling: Een individu dat geen onderdeel uitmaakt van een terroristische organisatie of hiërarchisch systeem en bij de planning en uitvoering van een aanslag niet extern wordt aangestuurd.

Extremisme: Het uit ideologische motieven bereid zijn om niet-gewelddadige en/of gewelddadige activiteiten te verrichten die de democratische rechtsorde ondermijnen.

Fraude: Bedrieglijke handelingen om onrechtmatig voordeel te behalen, meestal financieel. Er is opzet in het spel. Het kan gaan om vervalsing, verduistering, omkoping, corruptie of andere manipulatieve praktijken.

GRIP: Gecoördineerde Regionale Incident-bestrijdingsprocedure (GRIP) is de werkwijze waarmee Veiligheidsregio's vanuit hun regionale crisisplannen bepalen hoe hun werk bij incidenten gecoördineerd moet worden. De centrale gedachte is dat grotere incidenten om meer onderlinge coördinatie vragen. Omdat er meer middelen en bestuurslagen betrokken (kunnen) raken, moet de incidentbestrijding multidisciplinair afgestemd worden. De procedure heeft vijf niveaus:

- GRIP 1: Bronbestrijding. Incident van beperkte afmetingen. Afstemming tussen de verschillende disciplines nodig.
- GRIP 2: Bron- en effectbestrijding. Incident met duidelijke uitstraling naar de omgeving.
- GRIP 3: Bedreiging van het welzijn van (grote groepen van) de bevolking binnen één gemeente.
- GRIP 4: Gemeentegrensoverschrijdend en/of dreiging van uitbreiding en/of mogelijk schaarste aan primaire levensbehoeften of andere zaken.
- GRIP 5: Wanneer sprake is van een ramp of crisis die zich uitstrekt over meer dan één veiligheidsregio.

Integriteitsschending: Incident waarbij personen de normen en waarden van de organisatie schenden en zich niet houden aan de gedragscode waarin deze normen en waarden vastliggen. Het kan gaan om feiten die wettelijk strafbaar zijn, maar ook om handelingen in strijd met (on)geschreven regels. Van een integriteitsschending is sprake wanneer iemand de intentie heeft om kwaad te doen.

Ondermijnende criminaliteit: Misdaad die maatschappelijke structuren of het vertrouwen daarin schaadt.

Polarisatie: Het benadrukken van tegenstellingen in de samenleving, waardoor groepen verder van elkaar af raken en spanningen toenemen.

Radicalisering: Een proces van toenemende bereidheid om de uiterste consequentie uit een denkwijze te aanvaarden en die in daden om te zetten. Deze toenemende bereidheid:

- kan leiden tot gedrag dat andere mensen diep kwetst of in hun vrijheid raakt
- kan aanleiding zijn voor individuen of groepen om zich af te keren van de samenleving
- kan leiden tot het gebruik van geweld

Ramp: Een (dreigende) aantasting van de openbare veiligheid, waarbij reguliere bevoegdheden en (coördinatie)structuren niet toereikend zijn. Een ramp is dus een crisis op het gebied van openbare veiligheid.

Terrorisme: Het uit ideologische motieven plegen van op mensenlevens gericht geweld of het aanrichten van maatschappij-ontwrichtende zaakschade. Doel is te zorgen voor maatschappelijke ondermijning en ontwrichting, de bevolking erg bang te maken of politieke besluitvorming te beïnvloeden.

Veilige publieke taak: Voorkomen, beperken en afhandelen van agressie, intimidatie en bedreiging door derden tegen personen met een publieke taak.

Vermoeden van een misstand: Het vermoeden van een werknemer dat binnen de organisatie waarin hij werkt of heeft gewerkt of bij een andere organisatie als hij door zijn werk met die organisatie in aanraking is gekomen, sprake is van een misstand voor zover:

1. het vermoeden gebaseerd is op redelijke gronden, die voortvloeien uit de kennis die de werknemer bij zijn werkgever heeft opgedaan of voortvloeien uit de kennis die de werknemer heeft gekregen door zijn werkzaamheden bij een ander bedrijf of een andere organisatie, en
2. het maatschappelijk belang in het geding is bij:
   - de (dreigende) schending van een wettelijk voorschrift, waaronder een (dreigend) strafbaar feit
   - een (dreigend) gevaar voor de volksgezondheid
   - een (dreigend) gevaar voor de veiligheid van personen
   - een (dreigend) gevaar voor de aantasting van het milieu
   - een (dreigend) gevaar voor het goed functioneren van de organisatie als gevolg van een onbehoorlijke wijze van handelen of nalaten

Vermoeden van een onregelmatigheid: Een op redelijke gronden gebaseerd vermoeden van een onvolkomenheid of ongerechtigheid van algemene, operationele of financiële aard. Die vindt plaats onder verantwoordelijkheid van de organisatie en is zodanig ernstig dat deze buiten de normale werkprocessen valt en de verantwoordelijkheid van de direct leidinggevende overstijgt.

Werkwijze strategisch crisismanagement (SCM): Strategisch crisismanagement (SCM) is een specifieke werkwijze die crisisteams kunnen hanteren voor een betere strategische advisering en besluitvorming. De leden van crisisteams analyseren en duiden strategische vraagstukken en bestuurlijke dilemma's, om daarna effectief te kunnen adviseren. Met deze werkwijze kunnen afwegingen worden gemaakt en beslissingen worden genomen.

De kern van strategisch crisismanagement gaat enerzijds over strategische vraagstukken, anderzijds over het duiden van de crisis zonder een volledig beeld te hebben. Crisisteams maken gebruik van het BOB-model in combinatie met vaste thema's om gestructureerd tot besluiten te komen. De SCM-werkwijze is geïntegreerd in de BOB-structuur.

Met de checklist van 10 strategische families kunnen relevante thema's worden benoemd. Vanuit het proces voor voorwaarts denken worden de benoemde thema's verkend en betrokken bij de advisering en besluitvorming.

Afkortingenlijst

Afkorting	Betekenis
AI	Artificial Intelligence
BCP	Bedrijfscontinuïteitsplan
BIO	Bedrijfsvoering, Informatie & Organisatie
BOB	Beeldvorming, Oordeelsvorming, Besluitvorming
CET	Crisis Expert Team van de provincie
CRP	Cyberincident responsplan
CSBN	Cybersecuritybeeld Nederland
CSIRT	Computer Security Incident Respons Team
DTN	Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland
GRIP	Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdingsprocedure
LCMS	Landelijk Crisis Management Systeem
NAS	Nationale Adaptatie Strategie
NCTV	Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid
NIPV	Nederlands Instituut Publieke Veiligheid
OOV	Openbare Orde en Veiligheid
OM	Openbaar Ministerie
PCC	Provinciaal Crisis Centrum
RCP	Regionaal crisisplan van de Veiligheidsregio Utrecht
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RRP	Regionaal risicoprofiel van de Veiligheidsregio Utrecht
RWS	Rijkswaterstaat
S&B	Strategie & Bestuur
SCM	Strategisch crisismanagement
VIC	Veiligheidsinformatiecentrum van de Veiligheidsregio Utrecht
VPT	Veilige Publieke Taak
VRU	Veiligheidsregio Utrecht
Wls	Wet lokaal spoor
Wp 2000	Wet personenvervoer 2000
Wvr	Wet veiligheidsregio's

Bijlage 2: Standaardagenda en proces strategisch crisismanagement

Hanteren BOB-discipline:

- **B**eeldvorming: Wat is er feitelijk aan de hand?
- **O**ordeelsvorming: Knelpunten/dilemma's? Opties en consequenties? Mogelijke scenario's?
- **B**esluitvorming: Wat is het besluit? Wat zijn de randvoorwaarden? Welke acties komen daaruit voort?

Agenda

1) Opening
2) Samenstelling crisis expert team/deskundigen en ambtelijk kernteam:
   - Vervanging
   - Organiseren van de keten (betrokken partijen)
   - Overgang van crisismanagement naar staande organisatie
3) Werkafspraken
4) Acties (vorig overleg) en besluiten
5) (Update) Beeldvorming door crisis expert team/adviseurs/deskundigen en ambtelijk kernteam (belangrijke aanvullingen en duiding van éénduidig advies crisis expert team/deskundigen)
   - Crisisinformatiemanager domein en duiding door crisis expert team/deskundigen
   - Aanvulling door (strategisch) adviseurs en (crisis)communicatie
   - Samenvatten beeld door (technisch) voorzitter
6) Oordeelsvorming door ambtelijk kernteam en/of bestuurlijk kernteam
   - Duiding aan hand van kernbeeld/kernwoorden en vanuit communicatie
   - Voorwaarts denken vanuit kernbeeld en scenario's
   - Voor doelen en uitgangspunten zie bijlage bij deze agenda
   - Strategische thema's, dilemma's en aandachtspunten (sleutelbesluiten):
     1. A
     2. B
     3. C
     4. D
     5. E
7) Besluitvorming
8) Communicatiestrategie (hoe treden we naar buiten)
9) Afsluiting en tijdstip volgend overleg

Bijlage bij agenda

- Doelen crisismanagement:
  1. A
  2. B
  3. C
- Uitgangspunten crisismanagement:
  1. A
  2. B
  3. C

Proces strategisch crisismanagement (SCM)

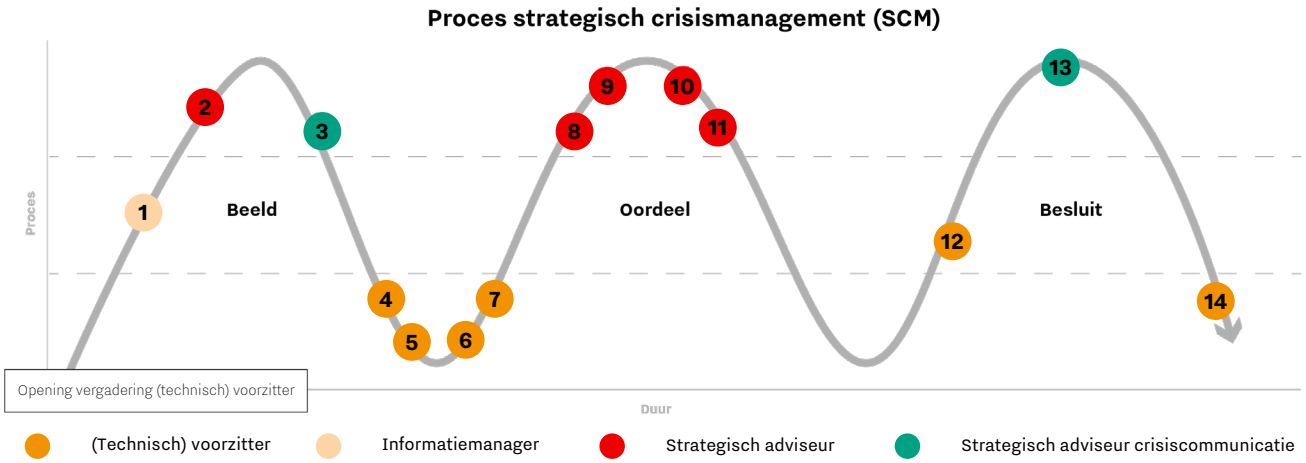

Agenda

Beeldvorming

1. IM'er presenteert actueel beeld, mede op basis van input vooraf van de strategisch adviseur(s).
2. Aanvulling & nuances door strategisch adviseurs.
3. Strategisch adviseur crisiscommunicatie brengt aanvulling beeld vanuit buitenwereld
4. Samenvatten beeld in 5-7 kenwoorden door (technisch) voorzitter.

Oordeelsvorming

5. Zijn er acute besluiten nodig? Zo ja, ga naar punt 9 of 10.
6. Start voorwaarts denken vanuit eerder geformuleerd kernbeeld.
7. Vanuit stap 6 bepalen doelen en uitgangspunten
8. Inventarische strategische thema's.
9. Toepassen 10 strategische families.
10. Prioriteiten en strategische thema's.
11. Bij dilemma: **1e stap:** adviseren naar team.
    2e stap: meest zwaarwegende argument.

Besluitvorming

12. Samenvatting besluiten.
13. Communicatiestrategie; hoe treden we naar buiten vanuit ISB?
14. Afsluiting

Generieke aandachtspunten 10 strategische families en besluiten

1. Classificatie
- Besluiten hoe deze crisis formeel moet worden gedefinieerd?

2. Organisatie van de keten
- Besluiten om verder op- of afschalen?
- Besluiten om andere actoren of organisaties te betrekken?
- Besluiten om in te grijpen in de keten of huidige organisatievorm?

3. Evacuatie/uitwijk/ontruiming/verplaatsing
- Besluiten om bepaalde groepen medewerkers te evacueren?
- Besluiten om bepaalde (ICT-)systemen en/of diensten te laten uitwijken?
- Besluiten om bepaalde locaties en/of gebouwen te ontruimen?

4. Ontkoppeling
- Besluiten om bepaalde evenementen/ werkzaamheden stop te zetten of af te gelasten?
- Besluiten om bepaalde processen of systemen stil te leggen of af te sluiten?

5. Schaarsteverdeling
- Besluiten om personele of materiële schaarste onmiddellijk op te lossen?
- Besluiten om middelen/capaciteiten van elders te onttrekken en her te verdelen?

6. Preventieve bescherming
- Besluiten om bepaalde medewerkers, objecten, processen, belangen of systemen preventief te beschermen?

7. Autorisatie bijzondere maatregelen
- Besluiten om speciale (nood-)bevoegdheden te activeren of toe te passen?

8. Communicatie
- Besluiten om de media te woord te staan of om plaats te nemen in een talkshow?
- Besluiten dat een bepaalde kernboodschap of frame wordt uitgedragen/centraal staat?
- Besluiten om volledig transparant te zijn? Besluiten om handelingsperspectieven te verschaffen?

9. Herstel
- Besluiten om nazorg te verlenen?
- Besluiten om een herdenking te organiseren?
- Besluiten om schadevergoedingen uit te keren?
- Besluiten om infrastructuren te repareren?
- Besluiten om processen, systemen, of processen opnieuw op te starten?

10. Verantwoording
- Besluiten verantwoordelijkheid af te leggen/ te nemen of uit te legen wat gebeurd is?
- Besluiten om intern te evalueren of mee te werken extern onderzoek?

Bijlage 3: Relevante naslagwerken

- **Werkinstructie uitvoering crisisplan**
- **Bedrijfscontinuïteitsplan provincie Utrecht**
  - Cyberincident responsplan (CRP)
  - Bedrijfsnoodplannen
- **Bedrijfscontinuïteitsplan trambedrijf provincie Utrecht**
- **Planvorming milieu en water**
- **Veilige publieke taak**
  - Manifest veilige publieke taak
  - Agressieprotocol voor politieke ambtsdragers
  - Agressieprotocol voor medewerkers
- **Integriteitsbeleid provincie Utrecht**
  - Regeling melden vermoeden van een misstand
  - Regeling ongewenst gedrag
- **Actiecentrum crisiscommunicatie provincie Utrecht**
- **Handleiding PCC**
- **Bestuurlijke netwerkkaarten van het NIPV en planvorming VRU**